

EELHINNANG

Keskkonnaamet annab keskkonnamõju hindamise (edaspidi *KMH*) eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) § 61 lg 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“ (edaspidi *määrus nr 31*).

1. Kavandatav tegevus

1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Enefit Industry OÜ (registrikood 10579981) (edaspidi *ettevõtte*) kavandatava tegevuse eesmärgiks on taaskasutada B-kategooria jäätmeheidlasse ladestatud aherainet lubjakivitäitematerjalide tootmiseks. Planeeritav aastane käitlusmaht on 6 miljonit tonni. Ehitusmaterjale toodetakse kas Estonia kaevanduse rikastusjäägiheidlas nr 1 või Estonia põlevkivikaevanduse käitluskohas. Ehitusmaterjalide tootmiseks paigaldatakse Estonia kaevanduse rikastusjäägiheidlasse nr 1 või Estonia põlevkivikaevanduse käitluskohas asuvasse killustikulattu mobiilne purustus- ja sorteerimiskompleks, mis töötab diisel/elektrijamill. Purusti laadimine toimub ekskavaatori või frontaallaaduriga, purustist liigub materjal mobiilsele sõelale (sorteerimisüksusele), kus see jaotatakse mitmeks fraktsiooniks. Maksimaalne mobiilse kompleksi planeeritud tööaeg on kuni 10 kuud aastas ja kuni 16 h ööpäevas, tööpäeviti.

Ettevõtte kavandatav tegevus toimub aadressil Estonia tööstusala, Väike-Pungerja küla, Alutaguse vald, Ida-Viru maakond (katastritunnus 13001:001:1873).

1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Põlevkivi kasutamise riiklik arengukava 2016-2030 üks eesmärkidest on aheraine taaskasutamine 40% ulatuses. Ettevõtte kavandatav tegevus täidab sätestatud eesmärgi, kuna aherainet taaskasutatakse.

Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030 on keskkonnaalaldkonna arengustrateegia, mis juhindub Eesti säästva arengu riikliku strateegia "Säästev Eesti 21" põhimõtetest ja on katusstrateegiaks kõikidele keskkonna valdkonna alavaldkondlikele arengukavadele, mis peavad koostamisel või täiendamisel juhinduma keskkonnastrateegias toodud põhimõtetest. Keskkonna valdkond hõlmab nii sisult, ulatuselt kui ka spetsiifikalt väga erinevaid alavaldkondi, seetõttu on nende

sihipärase arengu kavandamiseks vastavate alavaldkondade koostamine vajalik ja põhjendatud ka keskkonnastrateegia kui üldisema raamdokumendi olemasolul.

"Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030" eesmärk jäätmevaldkonnas on järgmine: aastal 2030 on tekkivate jäätmete ladestamine vähenenud 30% ning oluliselt on vähendatud tekkivate jäätmete ohtlikkust.

Eesmärgiks on määratleda pikaajalised arengusuunad looduskeskkonna hea seisundi hoidmiseks, lähtudes samas keskkonna valdkonna seostest majandus- ja sotsiaalvaldkonnaga ning nende mõjudest ümbritsevale looduskeskkonnale ja inimesele. Keskkonnastrateegia põhimõtted: säästev areng, keskkonnakahjustuste ennetamine ja vältimine, jäätmehoolduse integreerimine teiste eluvaldkondade ja loodusvarade kasutamisega.

Tegevuse käigus võetakse varasemalt ladustatud jäätmed ringlusse. Seega toetab kavandatud tegevus sätestatud eesmärki.

Riigi jäätmekava 2023-2028 peamine eesmärk on korrastada ning korraldada jäätmehooldust süsteemselt valdkonna kõigil tasanditel, ühtlustada eesmärgid riigi kui terviku jaoks, seada sihid ja ülesanded kohalikele omavalitsustele, ettevõtjatele, tootjatele ja elanikkonnale. Riigi jäätmekava strateegiline eesmärk on jäätmehierarhia põhimõtte rakendamine ja ringmajandusele ülemineku soodustamine tõhusama ja efektiivsema jäätmekäitluse abil.

Riigi jäätmekava kolm põhisammast/strateegilist eesmärki:

- kestlik ja teadlik tootmine ja tarbimine ning jäätmetekke vältimise ja korduskasutuse edendamine;
- ohutu materjaliringluse suurendamine;
- jäätmekäitlusest tulenevate mõjudega arvestamine ning nende vähendamine nii inim- kui ka looduskeskkonnale tervikuna.

Uuel perioodil on olulisele kohale tõusnud ringmajanduse edendamine ja kliimamuutustega võitlemine.

Tegevuse käigus võetakse varasemalt ladustatud jäätmed ringlusse. Seega toetab kavandatud tegevus sätestatud eesmärki.

1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatud tegevuse käigus loodusvarasid ega ressursse ei kasutata. Tegevuse käigus ammutatakse inimtegevuse poolt tekitatud jäätmehooldlast materjali ja seda töödeldakse mehaaniliselt.

1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiat kasutatakse niivõrd, kui seda vajab tegevuseks kasutatav tehnika ja inimtööjõud. Energiakulu ei põhjusta olulisi ebasoodsaid mõjusid.

1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Eesti põhjavee kaitstuse (1:50 000) kaardi järgi asub planeeritav jäätmekäitlusala nõrgalt kaitstud põhjaveega alal. Käideldavad jäätmed ning käitlustoimingud ei mõjuta vee ega pinnase kaitstust, sest tegemist on juba kinnistule varasemalt ladustatud aherainega, millest toodetakse ehitusmaterjale.

Kliimale eeldatavalt olulist keskkonnamõju ei teki. Aheraine purustamisel ja sõelumisel, sh kaasneva laadmistööga, tekib heide õhku (tahked osakesed, sh peentolm). Lisaks kaasnevad diiselmootoril töötava mobiilse killustikukompleksi kasutamisel heide õhku. Ettevõtte tegevusega ei kaasne eeldatavalt sellist saasteainete heidet välisõhku, mis ületaks õhukvaliteedi piirväärtusi. Tolmuhäiringute vältimiseks ei tohi töid teostada ebasoodsate ilmastikutingimuste korral.

Käitise tegevuse käigus, eelkõige aheraine purustamisel, sorteerimisel ja laadimisel tekib müra. Lähim elamu (Siimumäe kinnistu) asub linnulennult rohkem, kui kilomeetri kaugusel mobiilse purusti lähimast potentsiaalsest asukohast ning elamu ja purusti vahele jääb aheraine mägi ning metsamaa. Seega saab eeldada, et mürahäiring elamumaani ei ulatu. Eelnevat kinnitavad ka varasemad sarnastes tingimustes läbiviidud müramõõtmised.

Valguse, soojuse, lõhna ja kiirguse reostust ettevõtte tegevusest ümbruskonnale ei kaasne. Ettevõtte käitluskohas asub tööstuspiirkonnas. Eeldatavalt on tegevuse mõju lokaalne ega ulatu käitluskoha piiridest väljapoole.

1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Tegevuse käigus ei teki uusi jäätmeliike. Jäätmehooldlasse ladestatud aheraine võetakse ringlusse ehitusmaterjalidena. Kui kogu aherainet ei saa turustada, pannakse see tagasi jäätmehooldlasse.

1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Võimalikuks avariilukorras võib olla kasutatava tehnika või sõidukite purunemine ja ohtlike vedelike mahavalgumine. Võimaliku lekke saab kiiresti absorbendiga kokku koguda ning eeldatavasti ohtlikke aineid keskkonda ei satu. Ettevõtte peab järgima ettenähtud ohutusnõudeid, ettevõtte töötajad peavad olema läbinud vastava koolituse ning kasutatavad seadmed peavad vastama selleks tööks kehtestatud tehnilistele nõuetele. Nimetatud tingimuste täitmine vähendab avariilukordade esinemise tõenäosust.

1.8. Tegevuse seisukohast asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide oht, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide oht teaduslike andmete alusel

Jäätmeseaduse tähenduses on suurõnnetus tegevuskohal kaevandamisjäätmete käitlemise käigus tekkinud juhtum, mis kujutab otsekohe või aja jooksul tegevuskohal või mujal ilmnevat tõsist ohtu inimese tervisele või keskkonnale.

Kemikaaliseaduses (edaspidi *KemS*) on mõiste suurõnnetus defineeritud nii avamerel nafta- ja gaasiammutamisprotsesside kontekstis (§ 19) kui ka ohtliku ettevõtte ja suurõnnetuse ohuga ettevõtte peatükis. Viimasel juhul on suurõnnetus ettevõtte töö kontrolli alt väljumisest tingitud ohtliku kemikaali ulatuslik leke, tulekahju või plahvatus, mis kohe või tulevikus põhjustab raskeid tagajärgi inimese elule, tervisele või keskkonnale käitise sees või väljaspool seda ning mis on seotud ühe või mitme ohtliku kemikaaliga (§ 21 lg 6). Samuti on *KemS* defineeritud mõisted oht (ohtliku kemikaali või olukorra olemuslik omadus, mis võib põhjustada kahju inimese elule, tervisele või keskkonnale) ning risk (tagajärje ilmnemise tõenäosus teatud aja jooksul või teatud asjaolude korral).

Mõiste „katastroof“ on defineeritud hädaolukorra seaduses (§ 19 lg 2) ning selle all mõistetakse eelkõige inimtegevusest põhjustatud ulatuslikku õnnetust või avariid või muu samasuguse mõjuga sündmust, sealhulgas elutähtsa teenuse raskete tagajärgedega või pikaajaline katkestus. Ettevõtte ei kuulu suurõnnetuse ohuga ettevõtete hulka. Lisaks ei käita ettevõtte kaevandamisjäätmete hoidlat.

Kliimamuutusest põhjustatud suurõnnetuse või katastroofi oht on väike, sest käitis ei asu üleujutataval alal ega ühegi suure veekogu lähedal, kus saaks veetase ohtlikult tõusta. Ettevõtte tegevusega ei ole ette näha suurõnnetuste või katastroofide, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohtu.

2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

2.1. Olemasolev ja planeeritav maakasutus ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Käitluskoha kinnistu on 75% tootmismaa ja 25% jäätmeoidla maa sihtotstarbega. Kinnistut ümbritsevad maatulundusmaa ja jäätmeoidla maa sihtotstarbega kinnistud. Lähimad elumaa sihtotstarbega kinnistud asuvad käitluskoha piirist u 1 kilomeetri kaugusele. Keskkonnaametile teadaolevalt ei planeerita lähikonnas olulist maakasutuse muutust. Kavandatava tegevusega ei muudeta kinnistu maakasutuse sihtotstarvet. Tegevusega ei kaasne muudatusi lähipiirkonna kavandatud maakasutuses ning ei halvendata juurdepääsusi kinnistutele. Oluline mõju maakasutusele puudub.

2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõimes

Keskkonnaportaali kohaselt ettevõtte territooriumil loodusvarasid ei esine. Põhjavesi selles piirkonnas Eesti Geoloogiakeskuse Eesti põhjavee kaitstuse kaardi (1:50 000) alusel on nõrgalt kaitstud. Eesti looduse infosüsteemi (EELIS) andmetel looduslikku mitmekesisust käitluskohas ei esine. Käideldavad jäätmed ning käitlustoiminguid ei mõjuta vee ega pinnase kaitstust, sest käideldakse olemasolevaid jäätmehooldlasse ladestatud jäätmeid, mis on olnud juba varasemalt keskkonnas ilmastikutingimuste ja inimtegevuse poolt mõjutatud.

2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõearsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatava jäätmekäitluskoha territooriumil ei paikne märgalasid, metsi ega looduslikke pinnavorme, mis saaksid jäätmekäitluse tegevuse tõttu mõjutatud. Ettevõtte territooriumi vahetus läheduses puuduvad keskkonnaregistri andmetel looduskaitseliste piirangutega alad, k.a Natura 2000 alad. Püsielupaiksid ja kaitstava looduse üksobjekte territooriumi vahetus lähedusse ei jää. Arvestades kavandatava tegevuse iseloomu ja paiknemist, siis on tugevalt ebatõenäoline, et kavandatav tegevus mõjutaks negatiivselt kaitstavaid alasid või kaitsealuste liikide leiukohti. Kavandatava tootmise alal ja selle läheduses puuduvad väärtuslikud taimekooslused ja loomastiku jaoks kõrge väärtusega elupaigad. Kavandatava tegevuse mõju bioloogilisele mitmekesisusele on väheoluline.

Ettevõtte territooriumil ei paikne olulisi märgalasid, pinnavorme ja metsi, mis saaksid kavandatava tegevuse tõttu oluliselt mõjutatud. Ettevõtte kavandatav tegevus (jäätmete taaskasutamine) ei mõjuta kaitsealuseid liike.

Muinsuskaitseaduse alusel kaitstavad objektid ja pärandkultuuriobjektid kavandatava tegevuse alal ja selle lähialadel puuduvad, seega mõju kultuuriväärtustele puudub.

Ettevõtte taotletava tegevuse mõjuala on lokaalne ega ulatu kaugemale tegevuse asukohast.

2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (edaspidi *KeÜS*) § 23 lg 1 sätestab, et igaühel on õigus tervise- ja heaoluvajadustele vastavale keskkonnale, millega tal on oluline puutumus ning lg 2 kohaselt on oluline puutumus isikul, kes viibib tihti mõjutatud keskkonnas, kasutab sageli mõjutatud loodusvara või kellel on muul põhjusel eriline seos mõjutatud keskkonnaga.

KeÜS § 3 lg 1 kohaselt on keskkonnahäiring ka selline ebasoodne mõju keskkonnale, mis ei ületa arvulist normi või mis on arvulise normiga reguleerimata. Siiski tuleb võimaliku

keskkonnahäiringu tekkimist võimalusel ennetada ning kui see pole võimalik, võtta kasutusele leevendusmeetmed.

Lähimad elamud jäävad käitluskoha piirist ühe kilomeetri kaugusele. Kui ettevõtte järgib keskkonnaloaga seatud nõudeid, on tegevuse mõjuala lokaalne ning tegevusega ei kaasne negatiivseid mõjusid elanikkonnale. Ettevõtte peab kinni pidama seadusega sätestatud müra piirmääradest. Tolmuhäiringute tekkimisel peab ettevõtte tegevuse peatama.

3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele

3.1. Mõju suurus

Arvestades käitluskoha asukohta ja tegevuse iseloomu taotletavas käitluskohas ei tekita tegevus eeldatavalt negatiivseid mõjusid keskkonnale. Juhul kui ettevõtte täidab õigusaktidega ning keskkonnaloaga sätestatud nõudeid, ei oma tegevus ümbritsevale keskkonnale mõju. Taotletava tegevuse käigus ei teki lõhna, valguse ja kiirgusega seotud häiringuid. Tegevusega võib kaasneda vibratsioon ja müra, kuid eeldatavalt ei ületa müra kinnistu piiril keskkonnaministri 16.12.2016 määruses nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ kehtestatud müra normtasemeid.

3.2. Mõjuala ulatus, näiteks geograafiline ala ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus

Tegevuse võimalik mõju on lokaalne ning eeldatavalt ei välju käitluskoha piiridest. Ettevõtte tegevusega ei kaasne koosmõju piirkonna teiste ettevõtete tegevusega. Tegevuse mõjuala ei ulatu Natura 2000 aladeni, kaitsealadeni ega teadaolevate looduskaitsealuste liikide elupaikade ning leiukohtadeni, samuti kaitstavate üksikobjektideni, mistõttu ei oma jäätmekäitluskoht nimetatud objektidele mõju ega sea ohtu kaitstavate loodusobjektide kaitse eesmärkide saavutamist. Lähtudes eelnevast puudub taotletaval tegevusel oluline mõju inimestele, nende tervisele, heaolule ning varale.

3.3. Mõju ilmnemise tõenäosus

Võimaliku mõju ilmnemise tõenäosus on väga väike, sest mõju vältimiseks vajalikud meetmed on kasutusele võetud.

3.4. Mõju tugevus, kestus, sagedus ja pöördumus

Arvestades käitluskoha asukohta ja kavandatava tegevuse iseloomu taotletavas käitluskohas ei tekita tegevus eeldatavalt negatiivseid mõjusid ümbritsevale keskkonnale. Ettevõtte tegevusega ei kaasne sellist saasteainete heidet välisõhku, mis põhjustaks pöördumatuid muutusi antud piirkonnas või ületaks seatud piirväärtusi. Samuti ei ületa müratase eeldatavalt lähimate vastuvõtjate juures piirnorme. Kliimale eeldatavalt olulist keskkonnamõju ei teki. Juhul kui ettevõtte täidab õigusaktidega ning keskkonnaloaga sätestatud nõudeid, ei oma tegevus ümbritsevale keskkonnale mõju.

3.5. Mõju piiriülesus

Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.6. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

Tegevuse mõju ei ulatu Natura 2000 aladeni, kaitsealadeni ega teadaolevate looduskaitsealuste liikide elupaikade ning leiukohtadeni, samuti kaitstavate üksikobjektideni, mistõttu ei oma käitluskoht nimetatud objektidele mõju ega sea ohtu kaitstavate loodusobjektide kaitse eesmärkide saavutamist.

3.7. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Ettevõtte tegevusega ei kaasne koosmõju piirkonna teiste ettevõtete tegevusega.

3.8. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalusi

Lähtudes eelnevast ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused-meetmed ei ole vajalikud.

4. Eelhindangu järeldus

Keskkonnaameti hinnangul puudub kavandataval tegevusel oluline keskkonnamõju, mistõttu keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik järgmistel põhjustel:

1. Käitluskohal puuduvad Natura 2000 võrgustiku alad. Seega on välistatud, et ettevõtte kavandatav tegevus võiks kas üksi või koosmõjus teiste tegevustega avaldada ebasoodsat mõju Natura 2000 võrgustiku alade kaitse-eesmärgiks olevatele liikidele ja elupaikadele. Samuti puuduvad teised kaitstavad loodusobjektid, mistõttu puudub mõju ka nendele.
2. Ettevõtte kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata eeldatavalt piirmäärasid vibratsiooni, müra ja õhusaastatuse osas. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolukordi või suurõnnetusi.

Keskkonnaamet leiab, et lähtudes eelhindangu tulemustest ning KeHJS § 11 lg-st 81 puudub vajadus kavandatava tegevuse erisuste ja keskkonnameetmete järele muidu ilmnedava olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks (keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ § 5 lg 2).